

nytt
från **FSS**

FORENINGEN
SVERIGES
SOCIALCHEFER

Socialstyrelsens ledningsfunktion

Föreningen Sveriges Socialchefer uppvaktade socialminister Gabriel Romanus onsdagen den 27 juni, varvid följande synpunkter på socialstyrelsens ledningsfunktion framfördes:

”Socialstyrelsen står inför ett omfattande förändringsarbete. Styrelsen skall under de närmaste åren genomföra omfattande förändringar när det gäller den egna organisationen och de egna arbetsformerna och samtidigt medverka i det genomgripande förändringsarbete som föreligger inom socialvårds- och sjukvårdsområdet. Detta förändringsarbete kommer att ställa stora krav på socialstyrelsens hela organisation och inte minst på styrelsens ledning. Det är därför med tillfredsställelse som Föreningen Sveriges Socialchefer ser att socialstyrelsens chefsfråga nu fått sin lösning. Föreningen noterar dock att den nya verksamheten helt saknar yrkesmässig erfarenhet av sociala frågor. Enligt föreningens mening måste därför en förstärkning av socialstyrelsens ledningsfunktion övervägas.

Beredningsgruppen för socialstyrelsens framtida uppgifter och organisation föreslår att socialstyrelsen skall ha en aktiv roll när det gäller att påverka utvecklingen inom socialvården och hälso- och sjukvården. Socialstyrelsen skall genom medverkan i planeringen och aktiv tillsyn verka för att statsmakternas beslut och intentioner genomförs. När det gäller den sociala delen kommer socialstyrelsens insatser att bli särskilt viktiga i samband med

genomförandet av den planerade socialtjänstreformen.

Trots att den framtida socialtjänsten utretts under många år finns det alltför åtskilliga oklara punkter när det gäller socialtjänstens form och innehåll. Många av dessa oklarheter kommer förhoppningsvis att undanröjas när regeringens proposition inom kort läggs fram. Det är dock lätt att förutse att ytterligare klarlägganden, förtydliganden och preciseringar kommer att behövas för att reformen skall kunna genomföras. Enligt föreningens mening är det därför nödvändigt att socialstyrelsen under detta genomförandeskede koncentrerar en stor del av sina insatser på att stödja kommunernas förändrings- och utvecklingsarbete. För att så skall kunna ske krävs att omorganisationen av socialstyrelsen påskyndas och att verksamheten kompletteras.

Den tidigare nämnda beredningsgruppen har föreslagit att verksamhetsfunktionen inom socialstyrelsen skall förstärkas dels genom att avdelningscheferna i högre grad än för nu skall fungera som en del av verksamheten, dels genom att ett verksamhetssekreterariat inrättas. Med den yrkesmässiga profilering som verksamhetstjänsten nu fått kan dessa åtgärder dock inte anses vara tillräckliga. De sociala frågornas tyngd, särskilt under det förestående förändringsarbetet, kräver enligt föreningens mening att verksamheten kompletteras med en överdirektör med social utbildning och erfarenhet.”

Våra recensenter

Per-Gunnar Svensson, är sociolog vid universitetet i Linköping.
Göran Aurelius, barnläkare och föredragande i Socialstyrelsen.
Birgitta Elldin är sekreterare vid Stockholms socialförvaltning.
Karin Friberg är kurator vid Kärn sjukhuset, Skövde.
ulf Åsgård är läkare vid psykiatrikliniken, Huddinge sjukhus.
Olle Höök är professor i medicinsk rehabilitering vid universitetet i Göteborg.
Percy Nordqvist är överläkare vid Vasa sjukhus, Göteborg.

bok
recensioner

Två viktiga rapporter om ungdomens alkoholvanor

ANNE-MARIE SINDBALLE
MFL

Ungdom och alkohol i Norden. Utvecklingen i fem länder

Bokserien *Alkoholen och samhället*, från Nordiska Nämnden för Alkoholforskning och bokförlaget Doxa, Lund 1978, 104 sidor, ca Kronor 35.

Nordiska Nämnden för Alkoholforskning har under en följd av år stimulerat och stött forskningsprojekt av olika slag. Framför allt har man sett till behovet av jämförande studier, länderjämförelser. Den här aktuella boken är ett exempel på detta.

Från de fem nordiska länderna presenteras en sammanställning av alkoholsociologiska forskningsresultat. Dispositionen av innehållet är sådan, att resultat från respektive land redovisas var för sig, i olika kapitel. I ett avslutande kapitel görs en analys av tänkbara faktorer av betydelse för utvecklingen av alkoholvanorna bland ungdomar.

Med undantag från kapitlet om Island redovisas resultat från undersökningar av ungdomens alkoholvanor, som utförts under 1960- och 70-talen.

I kapitlen från respektive land redovisas, dels alkoholkonsumtionens storlek och fördelning på slag av alkohol, dels alkoholvanorna i ungdomsgruppen. Centrala variabler i

respektive kapitel har varit konsumerad kvantitet per tillfälle, frekvens storkonsumtion, berusningsfrekvens, debutålder, attityder i omgivningen (föräldrar etc) etc. Ävenså har samvariation mellan alkoholkonsumtion och kön, urbaniseringsgrad och socioekonomisk status belysts.

Bland tänkbara faktorer av betydelse för utvecklingen av alkoholvanorna i ungdomsgruppen nämns i sista kapitlet att dessa kan ses som en spegel av de vuxnas förändringar, som ett led i socialisationsprocessen, en delvis egen alkoholdes i ungdomsgruppen, liberaliseringar i alkoholpolitiken, en ökad levnadsstandard, en genom ökad utbildningstid också numera längre ungdomstid, en ökad fritid, strukturförändringar i samhälls- och näringsliv, familjens betydelse som institution har minskat, kulturell diffusion etc. Dessa och många andra faktorer av betydelse diskuteras och analyseras.

Uppenbart är, att författarna av de olika nationskapitlen haft en ambition att göra sina redovisningar jämförbara. Detta för att underlätta för läsaren att göra jämförelser länder emellan. Beroende på tillgängliga forskningsresultat i de olika länderna, har fullständig jämförbarhet icke kunnat uppnås. Detta är emellertid icke heller möjligt, då man i de olika länderna inte har genomfört identiskt lika studier med användande av samma variabeluppställning etc. Min bedömning är att författarna beroende av dessa omständigheter lyckats väl i sin ambition.

Bokens sista kapitel innehåller en ansats, som gör att boken upplevs som en helhet. Läsaren får här ett stöd i sin analys av vilka faktorer som är av betydelse för förändringen av alkoholvanorna i ungdomsgrupperna i de olika länderna.

Denna bok borde vara av intresse för en stor grupp läsare, bestående inte enbart av den intresserade lekmannen, utan också av socialarbe-

taren, kuratorn och andra på fältet verksamma. Med nödvändighet måste en bok om ca 100 sidor och med redovisningar från fem olika länder vara av begränsat värde för den som vill ha fördjupad kunskap från något enskilt land eller om någon enskild faktor av betydelse för ungdomarnas alkoholkonsumtion. Läsare med sådana intressen kan emellertid fördjupa sig i den referenslitteratur som redovisas.

BJÖRN HIBELL

Om utvecklingen av den svenska ungdomens alkoholvanor från 1947 till 1976.

Bokförlaget Doxa, Lund 1977, 283 sidor, ca kronor 60:— inklusive moms. Framlagd som doktorsavhandling vid institutionen för teoretisk alkoholforskning och hygieniska institutionen, Karolinska institutet, Stockholm samt sociologiska institutionen, Stockholms universitet.

I recensionen ovan om *Ungdom och alkohol i Norden* sades att den som är speciellt intresserad av något land eller speciella faktorer betydelse för utvecklingen av ungdomens alkoholvanor, kan fördjupa sig i annan litteratur. Den här aktuella avhandlingen är ett exempel på sådan fördjupningslitteratur.

Boken avser att belysa hur den svenska ungdomens alkoholvanor har förändrats under en 30-årsperiod. Vidare avses tänkbara faktorer av betydelse för denna utveckling behandlas. Konsumtionsbeteendet belyses bla med hjälp av följande parametrar: konsument/icke konsument, konsument av enskilda alkoholdrycker, debutålder, debutmiljö, konsumtionsfrekvens för olika alkoholdrycker, konsumtionskvantitet för olika alkoholdrycker, totalkonsumtion, storkonsumtionsfrekvens, berusningsfrekvens, ålder vid första berusningen etc.

Samvariationen mellan dessa alkoholvariabler och följande bakgrundsvariabler belyses: kön, ålder, urbaniseringsgrad och social klass-tillhörighet.

Boken är till stor del baserad på material insamlat i riksrepresentativa ungdomsundersökningar, som författaren själv tillsammans med andra utfört. Dessa studier är utförda under perioden 1968 to 1976. För att täcka hela den aktuella 30-årsperioden har författaren också måst förlita sig till av andra forskare genomförda studier. Därför utgör metodproblemen ett centralt avsnitt i skriften. Problem med olika mätinstrument, olika operationaliseringar av variabler, representativitetsproblem etc diskuteras utförligt.

Bokens merpart avhandlar beskrivningen av konsumtionsmönstret under perioden 1947 – 1976 och tonvikten är här lagd vid redovisningar av frågeundersökningar om ungdomens alkoholvanor. I bokens sista kapitel diskuteras förutom metoderna också den aktuella alkoholkonsumtionen och dess samband med andra beroendeskapande medel, samt tänkbara faktorer av betydelse för utvecklingen av ungdomens alkoholvanor.

För den som vill ha data om ungdomens alkoholvanor, är denna bok en rik källa att ösa ur. Betoningen i boken är lagd på deskription. Ävenså har metodproblemen vid jämförelser olika undersökningar emellan behandlats på ett mycket grundligt sätt. Efter den omfattande forskning på området, som författaren har gjort, hade det varit intressant, om han hade utvecklat det mer teoretiskt orienterade avsnittet, sista kapitlet, något mer. En av författarens i detta avsnitt mer underbyggda slutsatser skall redovisas här:

”Av det som framförts ovan framgår att det vid diskussion om alkoholvanorna bland dagens ungdom torde vara mindre fruktbart, att i allt för stor utsträckning koncentrera sig till en enda dryck. Med tanke på det

starka sambandet mellan konsumtionen av olika alkoholdrycker, är det att förvänta, att åtgärder mot enskilda alkoholdrycker i viss utsträckning driver över konsumtionen mot den eller de drycker, som inte berörs av några manipulationer" (sid 151).

Ett annat väl underbyggt resultat diskuteras. Författaren menar att det faktum att en individ har en hög alkoholkonsumtion vid ett tillfälle, inte kan ses som någon säker indikator på, att vederbörande uppvisar en hög alkoholkonsumtion även vid ett senare tillfälle, t ex i vuxen ålder.

Per-Gunnar Svensson

Befolkningskris kräver förändrad familjepolitik

ERLAND HOFSTEN

Flera barn i Sverige?

Om befolkningsutvecklingen förr, nu och i framtiden
Norstedts, Lund 1979, 151 s., ca kr 42. – inkl moms

Står vi inför en befolkningskris vars verkningar blir tydliga först efter år 2000; allt svårare att klara försörjning och vård av äldre, total avfolkning av glesbygderna, ökande import av utländsk arbetskraft med växande motsättningar mellan in-födda svenskar och invandrare?

Den risken är uppenbar, menar Hofsten, om inte kraftiga befolkningspolitiska åtgärder vidtas för att få fler barn i Sverige. Med en bibehållen nettoinvandring på ca 10 000 personer per år skulle det behövas en fruktsamhet på 1,8 barn per kvinna för att inte relationen mellan antalet pensionärer och arbetsföra skall förändras alltför drastiskt. Men 1977 var fruktsamheten så låg som 1,64 barn per kvinna.

Stagnationen i befolkningstillväxten är inte resultatet av några plöts-

liga förändringar, fastän den hastiga nedgången i fruktsamheten de sista tio åren har skärpt uppmärksamheten på problemet. I själva verket minskade barnafödandet redan i slutet av 1800-talet, bl a som en följd av den stora utvandringen, och underskred redan vid sekelskiftet det tal som skulle ha behövts för en reproduktion av befolkningen (= 2,1 barn/kvinna). Att befolkningen ändå ökat har berott på en minskad dödlighet under hela 1900-talet men denna utveckling håller nu på att brytas.

Den låga fruktsamheten är inte något unikt för Sverige. Samma tendens finns i de flesta länder i Europa. I Västtyskland har fruktsamhetstalen sjunkit från 2,50 till 1,45 på drygt tio år och i Rumänien har födelsetalen minskat även sedan man totalförbjöd abort och infört förbud mot import och försäljning av preventivmedel. Också i länder där förvärsarbete bland gifta kvinnor alltjämt är rätt ovanligt har det skett en nedgång i barnafödandet.

Det kan ligga nära till hands att förklara nedgången i fruktsamhet i Sverige med den uppmjukade abortlagstiftningen och tillkomsten av piller och livmoderlinlägg. Men dessa nyheter kom inte av sig själva. Bakgrunden var, påpekar Hofsten, ett tryck från människornas sida i syfte att göra det möjligt för dem att begränsa sitt barnafödande. Ökat kvinnligt förvärsarbete, brist på daghemsplatser, skillnader i konsumtionsnivå och hemarbetsinsatser mellan barnfamiljer och barnlösa hushåll är faktorer som kan ha legat bakom.

Hofstens recept mot befolkningsminskning är en förändrad familjepolitik som tar sikte på att underlätta för föräldrar att ha ett tredje och helst också ett fjärde barn. Därtill behövs en förstärkning av dessa familjers ekonomi, radikala förändringar i arbetslivet och ett mera barnvänligt samhälle.

Boken är en nyttig tankeställare för envar som är intresserad av sam-

hällsfrågor. Texten är väl tillrättad även för dem som är mindre insatta i befolkningsvetenskapliga begrepp och uttryckssätt. Därtill bidrar det stora antalet överskådliga och klagörande diagram. Skriften borde vara "obligatorisk" läsning för alla dem som styr, planerar och utreder i vårt samhälle.

Göran Aurelius

Invandrarbarnens situation

KARIN WALLIN

Att vara invandrarbarn i Sverige

Wahlström & Widstrand, 136 s

Boken grundar sig på en uppsats "Det behövs mer än hemspråksträning" som författaren gjort på Stockholms universitet. Olika forskares resultat har tagits upp till behandling. Den har även kompletterats med praktiska erfarenheter.

Det väsentligaste i boken handlar om barns utveckling och språkets betydelse. Här beskrivs hur barnet lär sig ett språk först genom känslan och sedan genom viljan för att först i skolåldern lära in språket på ett mer abstrakt, intellektuellt plan. Det är därför viktigt att modersmålet byggs upp successivt förutom i hemmet, i förskolan och i lågstadiet i enspråkiga grupper med personal som talar samma språk och har samma kulturella bakgrund. Barnen får större självförtroende genom att utvecklas och bygga upp språket i den egna språkgruppen. En god språklig grund och personlig trygghet medför att de sedan lär sig ett andra språk bättre och också lättare tar kontakt med svenska barn.

Detta är teorier som alltjämt känns främmande för många men som forskning och praktiska erfarenheter har visat är riktiga.

Känslorna tar ibland överhanden i boken kanske beroende på författarens personliga erfarenheter. Bl a

kom Karin Wallin till Sverige från Finland som krigsbarn. Dock känns hennes argument övertygande. Stora insatser behöver göras för att förbättra invandrarbarnens och familjernas situation.

Boken är skriven på ett lättläst språk. Där finns mycket att hämta för dem som sysslar med dessa frågor.

Birgitta Elldin

Att undvika abortsituationen

INGA-LILL VALFRIDSSON

Aborten – det svåra ingreppet

Kvinnor och män berättar
Liberförlag, Helsingborg 1979, 124 s, ca kr 38.: inkl moms

När vi fick den nya abortlagen skulle aborterna avdramatiseras och jämföras med andra operationer. Det var socialstyrelsens intention, och visst har det på många sätt blivit så. Men abortfrågan är inte löst, säger Inga-Lill Valfridsson i sin bok. Nej, den uppstår på nytt varje gång en kvinna blir gravid och inte vet om hon kan/vill fortsätta sin graviditet.

Valfridsson beskriver livfullt i dagboksform ambivalensen inför sin egen graviditet. När hon slutligen bestämt sig för abort har hon behov av att på operationsbordet vråla ut sin protest mot omständigheterna, som är sådana att hon inte kan ta emot det här barnet.

I ett kapitel behandlas psykiatern Ann-Christin Trots uppsalaundersökning av 110 kvinnor som fått abort. Där finns många tankeväckande sifferuppgifter. Att 30% av de kvinnor som fått abort får ångest och sömnproblem efteråt, är ett av de resultat hon kommit fram till.

Valfridsson har gjort en serie intervjuer med kvinnor som fått abort. De lever i olika livssituationer och där speglas varierande reaktionsstätt

på aborten. I sammanhanget berörs också det faktum att det är svårt för många kvinnor att hitta en preventivmetod som passar dem. Männens tycks alltför ofta ta för givet att det är kvinnans sak att se till att samlaget inte leder till graviditet. Valfridsson återkommer ofta till detta att männen måste ta ansvar för sin sexualitet och inte utan att fråga anta att kvinnan använder p-piller.

Även några män har intervjuats och redovisar sina reaktioner inför sina kvinnors aborter.

Boken innehåller också ett par kapitel med jämförelser mellan förr och nu. Avsnittet innehåller många intressanta faktauppgifter och illustreras med en intervju med en kvinna som fått abort 1963 med allt vad det innebar av förnedrande behandling.

I slutet av boken finns en del statistik över abortpatienter, ålder, gravlängd m m.

Boken är lite rörig och ett par korta avsnitt kunde ha utgått utan att något väsentligt förlorats. Men den är läsvärd för alla dem som i sitt arbete möter abortpatienter. Och för alla läsare borde den kunna ha den effekten att kvinnor OCH MÄN i större utsträckning undviker att hamna i en abortsituation.

Karin Friberg

Snack om psykoterapi

POCKETTIDNINGEN R, 1/1979

Snacka går ju

Om psykoterapi som befrielse, ideologi och magi

Prisma, Lund 1979, 144 s, ca kr 22.50 inkl moms

Pockettidningen R gav 1972 ut ett temanummer om psykoterapi med titeln "Manipulation eller frigörelse" där man främst intresserade sig för sociala aspekter av dynamiskt

respektive behavioristiskt orienterad terapi. Man frågade sig vad det egentligen kostade och vilka som egentligen skulle få komma i terapi. "Blir terapi det nya klassvapnet?" var en notabel rubrik.

Nu kommer man igen sju år senare och frågeställningarna är delvis desamma. Till skillnad från många andra frågor i vårdsammanhang lyckas R, när det gäller psykoterapi, inte komma till någon egen åsikt om psykologiska behandlingsmetoders nytta eller onytta. Man vill överlämna till läsaren själv att ta ställning. I och för sig sympatiskt men det material som bjuds räcker inte för en djuplodande granskning.

I ett inledande reportage intervjuas Barbro Sandin om sin intensivt-rapeutiska verksamhet med unga schizofrena vid Sätters sjukhus. Man får en god inblick i hennes arbete. Personligen upprörs jag ofta över det sätt psykofarmaka handhas. Det står att man tvingas(!) dämpa patienterna ibland för att kompromissa med personalens uppfattningar och känslor på andra avdelningar. Ordagrant står det också: "Medicin kan vara bra då man är för trött att orka. Och det kan gälla både patienten och terapeuten. En paus för att hämta andan." Båda dessa indikationer för farmaka torde vara felaktiga enligt alla rimliga principer för hur vård av svårt sjuka människor ska bedrivas.

För övrigt är detta reportage fyllt av författarens, Olle Jeppssons, snedvridna uppfattningar om psykiatriska problem. Hans skriver "sk schizofreni, sk psykvård, sk neurotisk, sk mental sjukdom, sk livsproblem". Ja, det är sannerligen inte ett sk reservationslöst sätt att skriva reportage på.

I en diskussion mellan Jeppsson och Kurt Eklund, överläkare vid Säter, ges en avslöjande men, i egentlig mening, inte särskilt berikande bild av två osofistikerade åsikter om psykiska sjukdomars uppkomst och behandling.

Ett reportage på 38 sidor om Ni-

colaihuset blir ett impressionistiskt porträtt av en miljöterapeutisk avdelning för missbrukare. Verksamheten synes vara i stort behov av kvalificerad och kraftfull handledning. Reportern har framgångsrikt skildrat den pseudodemokratiska anda som inte är ovanlig i sådana sammanhang. I en bifogad kommentar av personalen menar den att reportern missuppfattat det mesta. Tyvärr konkretiserar man inte denna åsikt. Läsaren lämnas i ett vakuum.

De intressanta avsnitten i numret är två långa intervjuer med Rosamari Eliasson, kritiker av psykoterapi i allmänhet, och Johan Cullberg, psykoanalytiskt utbildad läkare. Man kan bara beklaga att de två inte fått mötas öga mot öga i en diskussion om de intressanta och viktiga aspekter de nu får hålla monolog om.

Eliasson är rättfram och öppnar sig åt flera håll. Hon medger direkt att hon inte eftersträvar en sammanvägning av för- och nackdelar. Om sig själv berättar hon om sin uppväxt i, ett av religion inpyrt, Småland. Hon är egentligen rädd att kritisera religionen eftersom den uppenbarligen har en mening för enskilda som hon hyser respekt för. Samma hämning kan hon uppleva när hon reser sak mot psykoterapi. Men den räcker inte för att hon ska avstå. Och den hindrar henne inte att säga att det inte kan vara en slump att den statliga psykoterapiutbildningen startar ungefär samtidigt som kyrkans skiljande från staten är högaktuell. På detta sätt blir Eliasson ett lättköpt byte för en metakritiker.

Jag undrar hur det kommer sig att hennes kritiker på hemmaplan, på Skå, enbart kallat henne "känslokall skitstövél". På intellektuella plan bjuder hon ju på så mycket som verkar lösligt och ogenomtänkt att sådana skamgrepp inte torde behövas. Exempelvis talar hon mycket om tolkningar som psykoterapeuter kan använda i styrande och repressiva

syften. Nu är ju tolkningar inte något som används särskilt ofta i de sammanhang som är vanligast, nämligen i korttidsterapier kring specificerade problem eller kristerapier. I den mån det förekommer för övrigt är tolkningen en sammanställning av det patienten redan sagt och blir på det sättet en nyckel att låsa upp det läs patienten själv knäppt igen just genom att inte kunna göra sammanställningen själv. Om Eliasson fick elementär konsumentupplysning så skulle mycket av hennes kritik förlora udden.

Johan Cullberg talar om sin rädsla för sådan psykoterapi som inte tar hänsyn till den yttre verkligheten och markerar också ett avståndstagande gentemot det geschäft som finns. Han ser marknadskrafterna som orsak till att viss psykoterapi upphöjer sig till ideologi och mystifierar redan rättfärdigade uppror.

Han punkterar effektivt myten om att det skulle finnas en konflikt mellan det dynamiska idealet att vara sann mot sig själv och den av samhällsmoralen påkallade behärskningen. Detta gör han genom att påpeka att om man håller sig själv tillbaka, efter genomgången terapi, så gör man det som ett resultat av eget, fritt val.

Cullberg pekar också på att det finns andra sätt att klara svåra livsproblem än psykoterapi. Ibland är psykoterapi inte särskilt framgångsrik heller. Jag skulle önskat att han mera utvecklat principer för indikationer och kontraindikationer. Istället invecklar han sig i ett grumligt resonemang om psykoterapi som behandlingsmetod för över- och medelklassen och att han inte tycker att det är något att sträva efter att få arbetarklassen till analytikersoffan. Klasstillhörighet i sig har väl inte med detta att göra? Detta har Cullberg säkert insett men intervjun lämnar läsaren i sticket på den punkten.

För övrigt innehåller detta nummer av R några samtal med patienter som gått och går i olika former av

psykoterapi där man i viss mån lyckats fånga delar av den terapeutiska processen men huvudintrycket blir ändå att det är ett stort avstånd mellan läsaren och den person det gäller. Det hettar aldrig till på ett personligt, nära plan. Ett reportage skildrar den amerikanske skrikterapeuten Cassriel och jag rörs när jag läste att han turnerar i Sverige, delvis på skattebetalarnas pengar.

Behållningen av numret blir de båda intervjuerna med kritikern och förespråkaren och de sidorna rekommenderas för närmare studium av alla som har intressen att bevaka i frågan om psykoterapiens vara eller inte vara.

ulf åsögård

Nordiska handikappfrågor

NORDISKA NÄMNDEN FÖR
HANDIKAPPFRÅGOR

Registrering av nordiska projekt inom handikappområdet 1978

Nordiska nämnden för handikappfrågor, Stockholm 1979, 250 s

Nordiska Nämnden för Handikappfrågor är ett samarbetsorgan under Nordiska Ministerrådet. Nämnden inrättades år 1976 och har bl.a till uppgift att förbättra det nordiska samarbetet på handikappforsknings- och hjälpmedelsförsörjningens område. Den föreliggande rapporten är den 5:e i en serie årligen utförda inventeringar av pågående projekt inom handikappområdet. Uppgifterna i rapporten avser situation den 1 januari 1978 och har samlats in och sammanställts av biblioteket vid Handikappinstitutet. Drygt 200 projekt rapporteras.

För dem som arbetar med speciella projekt inom handikappområdet särskilt tekniska hjälpmedel, är det en stor fördel att få sammanfattning av pågående projekt inom Norden.

Olle Höök

Utmärkt kursbok om åldrandet

KERSTIN SAVIO

Gerontologi

Social servicekunskap

Esselte Studium, Vällingby 1978,
48 s, ca kr 27:– inkl moms

Författaren är lärare i social servicekunskap vid Ekebacksskolan i Stockholm och har skrivit boken för att användas vid utbildning av vårdbiträden inom sjukvård och social service. Inom det begränsade utrymmet på 46 sidor har författaren lyckats ge en bra översikt över vad som utmärker eller berör den åldrade människan.

De fysiologiska åldersförändringarna behandlas organvis i stort sett på ett korrekt sätt. Bock i kanten vill man dock sätta för bland annat påståendet att njurfunktionen inte förändras särskilt mycket med stigande ålder. I detta avsnitt behandlas också terapi med några vanliga farmaka. I en bok med detta begränsade utrymme måste naturligtvis detta ske kortfattat vilket har lett till att beskrivningen blivit ofullständig exempelvis av digitalis och diuretika-behandling.

Avsnitten om åldrandets psykologi följer nära de värderingar som återfinns hos författare som Berg/Mårtensson och Brännström/Melin, dvs de baseras mycket på resultat som vunnits vid Institutet för Gerontologi i Jönköping och vid Gerontolo-

giskt centrum i Lund. Kloka exempel livar upp detta avsnitt.

Slutavsnittet handlar om sociala förändringar i samband med åldrandet och behandlar bland annat arbets betydelse, rollförluster, värderingar, pensionering och miljöfrågor. Detta är bokens bästa avsnitt, varmt och mänskligt skrivet och med många kloka råd och påpekanden.

Sammanfattningsvis kan sägas att Kerstin Savio har skrivit en utmärkt liten kursbok, som kan rekommenderas. Om den används tillsammans med muntlig undervisning för komplettering där författaren varit väl kortfattad är det en förträfflig lärobok för sin målgrupp.

Percy Nordqvist

HJÄLPMEDEL FÖR RÖRELSEHINDRADE BARN

är en översikt utgiven av
handikappinstitutet.

Den är på 62 sidor och kan ses som en idékatalog för det dagliga arbetet med handikappade barn.

Översikten kostar 19:– kr + exp avgift 5:– kr.
Hjälpmedel för rörelsehindrade barn
kan beställas från

Handikappinstitutet

Fack, 16125 BROMMA · Tel 08-879140

